

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

II. De Societatibus in specie.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

446 *Moralis Theologia Tract. III. Iustitia,*
gaudet: tenetur autem prestare cautionem, quando socius ex
priuilegio integrè debitum non soluit. Profectò socius tenetur
partem suam contribuere, donec omnes æqualiter portiones
suas habeant.

6. *Quot modis soluitur Societas?* Quatuor. Primò, morte
naturali cuiusvis ex sociis. Deinde morte ciuili. Tertio, cessione
honorum facta ab aliquo. Quarto, completo fine, ad
quem instituta erat.

7. *Quònam modo quis potest Societati renunciare?* Condi-
tiones hasce si habuerit. Vt alios de sua renunciatione moneat:
vt tempestiuè Societati renunciaret: vt non renunciaret
cum dolo.

8. *Transit ne Societas ad heredes?* Regulariter non transit,
aliquando transit ex pacto.

9. *Potest ne solui Societas etiam tacito Sociorum consensu, &
per procuratorem?* Ita planè.

CAPVT II.

De Societatibus in specie.

§. I.
*Societas
negotia-
tionis.*

10. **D**E Societate negotiationis differas precor. Quònam mo-
dis fieri Societas ad lucrum potest? Tribus. Primò, sin-
gulis conferentibus capitale, ex quo expensæ, & opera solu-
uantur. Secundò, apponente præterea vno, vel pluribus ex his
operam. Tertio, vno vel pluribus ex sociis conferentibus ca-
pitale: altero verò vel aliis operam, & industriam.

11. *Regulas exhibeas, quas ad Societatum huiusmodi iusti-
tiam dignoscendam.* Prima regula: computatis omnibus, quæ
socij conferunt, & habita ratione periculi, damni, industriæ,
in lucri diuisione accuratè proportio seruetur. Secunda, si in
Societate de lucro diuidendo nihil expressum fuit, intelli-
genda diuisio est in partes æquales proportione scilicet ha-
bita Geometrica, iuxta proportionem partis appositæ capi-
talis. Tertia, eadem seruanda est proportio quo ad damni
diuisionem, etiam si id pacto expressum non fuisset.

12. *Contrahi ne licitè potest Societas contracta quidem cum
parte lucri, & damni inæqualiter?* Potest quidem: quia ad
vtrumque socium damnum & lucrum spectat. Ea verò qua
damna ad vnum tantum socium spectare videntur, iniusta
omnino censenda est. *Cum vnus capitale, & alter operas ap-
ponit?* Lucrum diuidendum est non capitale, quod de iure, &
de

de consuetudine seruetur. Ex pacto autem tam lucrum quam capitale diuidi potest. *Lucrum quomodo aestimandum?* Non solum aestimandum est ex periculo, cui capitale exponitur; sed etiam quantum tale lucrum à negotiatione dependeat. *Potest ne periculum capitalis pertinere ad eum qui operas apponit?* Potest quidem ex pacto addito, non ex vi Societatis; quomodo intelligenda est Sixti V. constitutio. Quæ quidem ponisset omne tale pactum prohibere, sed ex probabiliori sententia non prohibuit. *Est ne licitum pactum, ut æquè partiatursocius si capitale pereat, ac ipse conferens illud?* Licitum est, modò cum damno etiam lucrum sit commune. *Pactum autem, ut capitale sit quocunque in casu saluum?* Non quidem est contra naturam Societatis.

13. *Modos indica, quibus in fine Societatis lucrum diuidi potest.* Tres præcipuè expromam. Primum, Conferens operam solam aliquam lucri quotam habeat. Secundum, Capiat ille lucrum iuxta operæ aestimationem. Tertium, Talis ex sorte nihil accipiat. *Quid si etiam capitale diuidendum sit inter socios?* Tunc conferens operam? solam, in partem lucri & sortis pro aestimatione operæ veniet. v. gr. si opera aestimetur centum, alter verò conferat mille, & lucrum in fine sit 500. ille qui contulit operam, extrahet vndecimam partem, tum ex lucro, tum ex sorte. Vnde cum tota sit 600. facilis erit diuisio.

14. *Vndenam soluenda damna, & expensæ Societatis?* Vel huiusmodi expensæ fiunt circa merces ipsas, vel à negotiante circa victum, vestitum, & itinera. Illæ quidem ex bonis Societatis faciendæ sunt; hæ verò ex bonis communibus Societatis. Admonuerim tamen competentes, & rationabiles esse debere. *Expensæ eius qui operas apponit, vndenam soluntur?* Ex propriis bonis faciendæ, si fiant ob negotiationem, & in propria domo habitet; aliæ autem extra domicilium, ex bonis communibus Societatis. *Si damnum socio eueniat?* Non tenentur alij socij si causa Societatis huiusmodi damnum non aduenit: secus si causa Societatis. Profectò expensæ communes solæ sunt illæ quæ causa Societatis fiunt seu necessariæ, seu vtilès. Cum denique soluitur Societas, expensæ omnes detrahendæ, & quod deberur ex Societate soluendum.

15. *De Societatibus rusticorum & animalium differas.* Ani- §. 2.
malia tribus præcipuè modis ad lucrum traduntur. Primò, Socie-
ductione, conductis operis rustici ad pastum suorum ani-
malium. Deinde, censu vitalitio traditis. v. gr. monasterio *corum.*
alicui

448 *Moralis Theologia Tract. III. Iustitia,*
alicui animalibus pro certa annua pensione soluenda. Tertio,
Societate, ad percipiendum lucrum ex fructibus animalium,
& venditione eorum.

16. *Quandònam in huiusmodi Societate committitur iniustitia, aut usura?* Tunc committitur iniustitia, quando est inæqualitas pretij; vt si non soluatur iustum pretium saltem infimum; usura verò, quando adest mutuum palliatum nomine Societatis, vel locationis.

17. *Periculum casus fortuiti ad quemnam pertinet?* Si celebretur locatio, pertinet ad dominum; si fiat per censum vitalitium, pertinet ad accipientem animalia; si celebretur Societas, pertinet ad omnes socios.

18. *Est ne licitum pactum, vt conductor suscipiat in se periculum?* Sua natura licitum est; vbi consuetudo illud introduxit; improbandum non est, vbi non introduxit, dissuadendum, ob usuræ periculum.

19. *Quandònam censentur animalia data in locationem, quando in mutuum, & quando in Societatem?* Tunc censentur data in locationem quando ad certum vsum dantur, & ad breue tempus, & accipiens ad curam adhibendam obligatur. In mutuum autem, quando ea accipienti libera facultas datur, vt iis vtatur sicut libuerit, ita vt possit distrahere, modò reddatur tantum, quantum fuerint æstimata. Denique censentur data in Societatem, quando socij ad capitale contribuunt, vno vel pluribus operam apponentibus.

20. *Licitum ne pactum, vt apponens operas, animalia deperdita restauret?* Ita planè, vt etiam illud, quo æqualiter pereant vtrique: & si salua multiplicentur, in diuisione prius datur capitale ei, qui illud apposuit: deinde reliqua æqualiter diuiduntur.

§. 2.
Societas officiorum Romanæ Curia.

21. *Quid de Romanæ Curia officiorum Societatibus?* Multas huiusmodi Societas condiciones ex Pontificum Bullis exigit, tres præcipuas expendo. Prima, vt officium, supra quod Societas fundata sit, extet. Secunda, ne plures socios officialis adsciscat, quàm postulet officij valor. Tertia, vt soluat ad rationem duodecim pro centum. Alia quinque ex instrumento, quod conscribi solet, adduntur condiciones. Prima, vt officialis post sex menses pecuniam restituat, si socius vixerit, & soluat certam lucri partem. Secunda, & tertia, vt officialis soluat sex pro centum ad sex menses; eaque anticipatè. Quarta, vt officialis soluat sex ad semestre, etiam si mittat, vel dimittat officium. Porro in ea miscetur contractus sponsonis, vi cuius & officium commodatum excusatur, etiam si plures

plures socios admittat, quam æstimatio eius patiat, & solutio ad rationem sex pro centum, etiam si officium non tantum redderet; & solutio fructus anticipata. Scio statutum Pauli IV. à Pio IV. abrogatum, ita ut modò satis sit, pacta contra bonos mores non esse, & verè officium esse, in quo Societas subsistat.

22. *Est ne licita Societas super officio commodato ab alio officiali?* Licitè quidem constituitur, nec id in legis est fraudem.

23. *Quot modis huiusmodi Romana Curia officiorum Societas dissolvitur?* Sex. 1. Adventu temporis, pro quo est constituta. 2. Morte naturali socij. 3. Morte eius, quem socius loco sui nominasset. 4. Morte officialis. 5. Morte eiusdem civili. 6. Venditione officij ab officiali:

24. *De Societate omnium bonorum differe.* In huiusmodi Societate communicantur omnia, quæ ex causa qualibet acquiruntur: & omnia debita contracta, lucra, damna, & impensæ; communicantur autem statim post contractam Societatem, etiam si traditio non fiat.

§. 4.
Societas
omnium
bonorum.

25. *Socius vni potest re communi in bonum privatum?* Potest in conscientie foro; si tamen aliquod damnum inferret, debet compensare. Et si quidem proprio nomine administrat, totum lucrum ipsius est: at totum etiam damnum resarcire tenetur, quod Societas propter hoc passa esset.

26. *Quid de Societate inter coniuges?* Iure communi est tantum ad habitandum simul, ad familiam gubernandam, generandam prolem, & educandam: at iure Castellæ, est etiam Societas omnium bonorum, quæ stante matrimonio comparant.

27. *Si vir usufructum acquirat eius rei, cuius ante coniugium habebat proprietatem?* Non tenetur illum cum vxore communicare; quia à nullo iure vxoris dependet.

CAPVT III.

Praxis circa materiam de Societatibus ex Societatis IESV Auctoribus.

28. *Quantum lucri potest habere qui Societatem cum aliquo quæstuosam inicit?* Qui plus in Societate ponit (respondeo ex Molina) plus lucri debet habere; qui autem Molinæ positæ pecuniæ solum partis periculum subit, eius tantum

F f

debet